

12. De kerkelijke Jeugdarbeid, door Dr. B. A. Knoppers.

13. De Evangelisatie (Innere Mission), door Dr. O. Norel.

14. Het sociale en staatkundige (politieke) aspect van het Nederlandsch Protestantisme, door Z.Ec. Prof. Dr. J. R. Slotemaker de Bruïne.

15. De Zending, door Ds Joh. Rauws.

16. De „opbouw“ der Zendingkerken in Ned. Oost-Indië, door Ds Joh. Rauws.

17. De Nederlandsche medewerking aan de oecumenische beweging, door Prof. Dr. F. M. Th. Böhl.

18. Oorlogen en vrede naar de opvatting der Nederlandsche Christenen, door Prof. Dr. G. J. Heering en Ds J. B. Th. Hugenholtz.

Prof. Dr. Siegmund-Schultze merkt in zijn „Voorwoord“ op, dat men vaak heeft gezegd, dat in de Nederlandsche kerkelijke beweging strijd gewoonte is en dat menige bijdrage, die in dit deel voor een bepaalde kerk door den daartoe aangezochten medewerker geschreven is, dezen indruk kan bevestigen. Toch is de hoogleeraar van meening, dat men zich niet beslist door dezen indruk moet laten beheerschen. Drie dingen moeten hierbij toch in acht genomen worden:

a. de uitgesproken vrijheidsszin der Nederlanders, die zich in hun staatsinrichting, en evenzoo in de inrichting van hun kerk uitsprekt. Dat deze vrijheidsszin dikwijls in uitgesproken individualisme ontaardt, is niet verwonderlijk. Voor dit individualisme is de botsing der meeningen een noodzakelijk levensmoment.

b. deze vrijheidsszin van den Nederlander verbindt zich ook met een groote vrijmoedigheid in de meeningsuitingen. „De auteurs van de opstellen in dit deel nemen in de politiek geen blad voor den mond. Zij houden het echter ook voor hun Christelijken plicht de gebreken van hun eigen kerkelijke organisatie openlijk toe te geven. Er leeft een levendige boetegeest in deze kerken.“

c. in het jonge geslacht is opkomende, en wel op grond van de oprechtheid van den vroeger gevoerden strijd, de zin voor de eenheid der Kerk van Christus. „In de Christelijke Studentenvereniging en talrijke andere groepen, die het jonge geslacht vertegenwoordigen, is het streven naar eenheid in den geest zoo sterk als nergens anders.“

Nu brengt de methode, door Prof. Dr. Siegmund-Schultze gevolgd, voor de samenstelling van zijne grootsche, veelomvattende uitgave, welke 50 deelen, vereenigd in 12 banden, zal tellen, voordeelen en nadeelen met zich mede.

Een voordeel is, dat „deskundigen“ aan het woord komen, dat zijn zij, die over wat zij schrijven dege kennis hebben, omdat zij midden in de beweging zitten, waarover zij handelen, ja, daarin een leidende positie innemen.

Het nadeel is, dat zulk een deel over „De Evangelische Kerken in Nederland“ geen eenheid bevat. Elk schrijft „voor zichzelf“, bestrijkt eigen terrein en spreekt over de andere instituten en stroomingen slechts in zooverre, en dit terecht, als noodzakelijk is voor het begrip van eigen organisme of beweging. Daardoor wordt geen geheel verkregen en verkrijgt men altoos mozaïkwerk.

Een tweede gevaar, dat bij de gevolgte

minder te dragen dan opgezweept te worden door de drijvers in het vreemde land. Het vuur van den Moloch was erger dan de tichelovens van de Nijldelta. Was het niet beter, dat de moeders in Egypte weenden, wanneer ze hun jongens in den Nijl wierpen, dan dat ze in een goddelooze roes, met een dichtgeschroeid hart en een verkracht geweten, die jongens ten offer leiden voor het altaar der afgoden. Het was dan wel: uit Egypte, maar het was niet: uit het diensthuis.

Want hoe ge ook zoekt in Israëls historie, altijd moet ge Mattheüs gelijk geven in zijn stelling, dat vervulling noodig was van dat verhaal van den uittocht. Immers, al zegt ge het heerlijkste, wat vóór Christus in de Openbaringsgeschiedenis te zeggen is, dan is dat nog een verhaal van allerlei onvolkomenheid. Uitgaande van Egypte naar den tempel! Doch ook dan is het zoo: uit Egypte naar den hogepriester, d.i. Kajafas. Of: uit Egypte naar de profetie. Maar dan de profetie in de handen van knoeiers als de schriftgeleerden, die de graven der profeten bouwen en onderwijl hun woord verkrachten.

Toen is Christus gekomen. Om den wil van den Vader te doen; om dat groote werk te doen van de vrijmaking van Zijn volk uit het diensthuis der zonde. Toen werden de velden van Efratha vervuld van het gedruisch der menigte van hemelsche heirlegers. En de blijdschap in den hemel was grooter dan over den eenen zondaar, die zich bekeert.

Want Egyptes nederlaag aan 't volk van God werd immers in de viering van het Pascha wel herdacht, maar zelfs de rabbijnen wisten, dat er

methode dreigt, is dit, dat de schrijver, partij in eigen zaak zijnde, de noodige objectiviteit niet in acht neemt en zich, in de verdediging van eigen organisatie, dat is: van eigen standpunt, te ver laat gaan en eigen meeningen gaat verkondigen, die den toets der historische critiek niet kunnen doorstaan. Men gaat een „oratio pro domo“ houden.

Ook Prof. Dr. Siegmund-Schultze is niet blind voor de twee hier bovengenoemde bezwaren, waardoor zijn gevolgde methode gedrukt wordt. Maar hij heeft gemeend en wel op gronden, die aannemelijk zijn, toch zijn methode te moeten volgen, n.l. de verschillende richtingen in het kerkelijk leven in Nederland, en ook wat zich daar omheen groepeerde, door eigen vertegenwoordigers te laten beschrijven. Dit argumenteert hij als volgt. Evenals het politieke leven vertoont ook het kerkelijk leven in Nederland een bonte menigte van vormen, die voor het grootste deel gegroeid zijn op den bodem der Gereformeerde belijdenis. Om nu het eigene van elken vorm te vatten en weer te geven is de methode der „Selbstdarstellung“ zeer bevorderlijk, ja beslist noodig.

Om nu echter de eenheid van het geheel als „Evangelische Kerken“ toch niet uit het oog te verliezen, heeft de samensteller van „Ekklesia“ de methode gevolgd een geschiedkundige inleiding, betreffende de Evangelische Kerken in Nederland, te geven; benevens een overzicht over de theologische stroomingen in ons land. Het eerste is van de hand van Prof. Dr. J. A. Cramer; het tweede van Prof. Dr. A. M. Brouwer.

Wij achten de gevolgde methode van werken, als hier bij zulk een uitgave als van „Ekklesia“ de eenig mogelijke, al wordt zij dan, gelijk wij aangaven, door bezwaren gedrukt.

Natuurlijk geldt bij het schrijven der afzonderlijke artikelen dan voor de auteurs, dat zij objectief zijn. Voorzeker, de persoonlijkheid van den schrijver kan niet buiten beschouwing blijven. En men behoeft zijn eigen meening niet achterwege te houden. Maar men zij in alles voorzichtig, vermijde zooveel mogelijk polemiek, houde zich aan de objectieve feiten, en men zij volledig.

En nu is in deze zaak juist op menig artikel aanmerking te maken.

Wij noemen het artikel van Prof. Dr. G. J. Heering en Ds J. B. Hugenholtz over „Oorlog en Vrede“ naar de opvatting der Nederlandsche Christenen. In dit artikel wordt alleen weergegeven, wat door de zoogenaamde Vredesbeweging, en dan in anti-militaristischen zin, voorzover zij personen betreft, die een kerkelijk ambt dragen, wordt gepropageerd en gewerkt, als „Kerk en Vrede“, enz. Maar daar zijn nog tal van Nederlandsche Christenen, die ook tegen den oorlog, en vóór den vrede zijn, maar over de zaken, in dit artikel behandeld, een geheel andere meening zijn toegedaan. En daarover wordt gezweigd. Hier gaat men in tegen den eisch van volledigheid en objectiviteit.

Wij noemen zelfs het artikel over „De Gereformeerde Kerken in Nederland“, begonnen door Ds G. L. F. van Schelven, voortgezet na diens overlijden door Dr. H. Kaajan. Wanneer men in dit artikel van 8 bladzijden 4 bladzijden wijdt aan den kerkelijken strijd van 1886 en maar enkele regels aan het conflict van 1834, dan doet dit in het jaar, waarin wij ons opmaakten de Afscheiding van 1834 kerkelijk te herdenken, pijn-

nog verlossing komen moest; verlossing, die zij in den Paaschnacht dan verwachtten. Maar nu kan Mattheüs aan zijn menschen, die door rabbijnen in het leerhuis hun geest van jongsaf hadden laten vormen, schrijven, dat die verlossing is gekomen. Dat nu niet de vele zaden van Abraham Egypte achter zich hebben liggen, maar dat het Zaad, de Zoon, door God uit Egypte geroepen is. Het drama heeft nu zijn ontknooping gevonden en de historie haar vervulling. Christus is ook hier Verlosser, die het werk doet zonder Zijn volk; maar die — hoewel alleen — ook al de vijanden van Zijn volk overwint.

Hier is Hij, die meer dan Mozes is. Hij, Mozes, meende wel, dat in Egypte geen klauw achterbleef. Maar 't heele volk bleef met den voet geklemd in de nijpende tangen van de zonde. En Mozes zelf was daarin boven zijn volk ook al niet verheven. Hij sterft, en mag 't beloofde land slechts zien van verre. Ook hij komt uit Egypte wel, maar zijn voeten brengen hem niet in het Kanaän der rust.

Doch nu is Jezus geboren. Zoals tevoren Faraö het kind zocht onder het volk van God, zoo zocht Herodes nu het Kind. Faraö en Herodes tasten mis. Mozes wordt drie maanden verborgen en Faraö's hof biedt hem de levenskans. Jezus ontkomt aan de beulen van Herodes en Egypte verbergt Hem. Evenwel, Christus komt van Egypte vrij. Vandaar gaat Zijn weg naar Nazareth. En met het bewustworden van Zijn Geest daalt over Zijn leven de verachting en het lijden daar in dat Nazareth, waaruit niets goeds kan komen; en straks in 't heele land en verder in de Paaschzaal en voor den Hogepriester en het Sanhedraal, Herodes en Pilatus en aan het kruis en in de helle-

lijk aan en wordt niet voldaan aan den eisch der volledigheid en objectiviteit.

En, om niet meer te noemen, want bij vele artikelen zouden kannteekeningen te maken zijn, ook het artikel over „De Gereformeerde Kerken in Nederland in hersteld verband“ van de hand van Dr. J. G. Geelkerken voldoet niet aan den eisch, die men voor geschiedbeschrijving in een werk als „Ekklesia“ mag stellen. Dit hopen wij in een tweede artikel nader aan te geven.

B. A. KNOPPERS.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Eeuwfeest der Afscheiding in Noord-Amerika.

Het heeft de aandacht getrokken dat onder de kerken in Noord-Amerika die het Eeuwfeest der Afscheiding vierden, die der Reformed Church in Amerika ontbraken. Voor zoover schrijver dezes weet heeft geen enkele kerk of kring van kerken dezer groep de feesttrompet doen schallen. Dat zulks niet geschiedde in het oostelijk deel onzer Unie, n.l. in New York en New Jersey, kon verwacht worden. Immers, behalve enkele uitzonderingen, zijn de kerken dezer groep geformeerd uit menschen wier voorvaders in Amerika kwamen lang vóór de Afscheiding van 1834. De meesten hunner hebben zeker nimmer gehoord van de reformatorische actie die een eeuw geleden van Ulrum uitging. Geen wonder dus dat zij geen eeuwfeest vierden. Doch anders is het gesteld met het volk der Reformed Church in het westen onzes lands, de twee particuliere Synodes van Chicago en Iowa vormend. De meeste leden daarvan zijn het nageslacht van hen die in 1846, 1847 en volgende jaren uit Nederland togen, als menschen verbonden aan de desmalige kerken der Afscheiding. Velen hunner althans. Waaronder hebben die niet mede gejubileerd evenals die der Christelijke Gereformeerde en Protestantische Gereformeerde kerken? Het antwoord op deze vraag vinden wij in een artikel geschreven door Prof. Dr. E. J. Blekkink en geplaatst op de eerste bladzijde van het officiële weekblad der Reformed Church, „The Intelligencer-Leader“ van 24 Oct. 1934. Dr. Blekkink is emeritus professor van het Western Seminary, de opleidingsschool der Reformed Church te Holland, Mich., en een alleszins achtelingswaardig man. Hij beantwoordt de vraag die we reeds stelden: waarom de Reformed het eeuwfeest niet vierden gelijk de anderen. „Het antwoord ligt voor de hand. De Reformed Church werd overgeplant van Nederland in dit land, (Amerika) door de vroege nederzetter van Manhattan Eiland, in 1628, meer dan drie honderd jaren geleden. Gedurende vele jaren bleven zij nauw verbonden met de Moederkerk maar in den loop des tijds werd zij onafhankelijk de Reformed Church in Amerika. Zij dateert dus niet van 1834 maar van de dagen der Reformatie. Gedurende de eeuwen bleef zij getrouw aan de Standdaards der Reformatie, het geloof der Vaders. Er was geen Secessie in de Gereformeerde Kerk in Amerika een honderd jaar geleden omdat er geen oorzaken voor bestonden, gelijk er waren in de Kerk in de Nederlanden“. En dan gaat de schrijver voort met er op te wijzen hoe Dr. A. C. van

vaart. Maar voordat Hij dáár komt en dát doorlijden moet, is Hij in Egypte geweest. Hij heeft bij de historie van Zijn volk aangeknoopt. Want met dat volk was hij één. De besnijdenis van Abraham en Izaak is aan Hem voltrokken. De gang van Jacob naar Egypteland heeft Hij volbracht. Hij is vandaar toen teruggekeerd, om te leven naar de wet van Israël, de wet van Sinaï, gegeven aan het uitgetogen volk. En na Zijn exodus en Zijn aanvaarding van de wet heeft Hij geleden onder de vervloeking van die wet.

Dus mag Zijn volk getroost nu zijn. Hij ging Zijn weg der vele smarten. Maar Hij ging onzen weg. Alleen, Hij ging dien weg met vasten gang. De woestijn en den duivel deden Hem niet vallen in verzoeking. Hij kwam uit Egypte en het einde van Zijn wandel op de aarde was Zijn hemelvaart, Zijn ingang in het Kanaän der rust.

Want bij al Zijn gemeenschap met Zijn volk en de historie van Zijn volk, bij al Zijn wonen onder ons, is Hij het Woord. Hij is de Zoon. In Hem heeft God kinderen en door Hem is er voor die kinderen uitleiding uit het slavenhuis der zonde.

Nu mag er gerust gelezen worden in de kerk, elken Zondag weer: „Ik ben de Heere Uw God, die u uit Egypteland, uit het diensthuis heb uitgeleid“. En de wet, die daarna volgt is wis en zeker regel van de dankbaarheid, want de verlossing is geschied. „Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen.“

Wanswerd a. d. Streek.

R. SCHIPPERS.

Raalte, zelf een der leiders der Afscheiding, toen hij en de zijnen in Amerika kwamen, „geen reden zag voor eene afzonderlijke kerkformatie zooals er in Nederland was. Waarom hij zonder aarzeling zich vereenigde met de Reformed Church in Amerika“, enz. Nu, of dit zonder aarzeling was, en of de „aansluiting“ van 1849—1851 wijs was, daarover verschillen de opinies ten zeerste, gelijk wij hebben aangetoond in ons werk „De Chr. Geref. Kerk“. En daar zullen we nu niet op ingaan.

Wat ons echter trof in het bovengenoemd artikel is de bewering dat er een eeuw geleden geen oorzaak van Secessie was in de Vereenigde Staten. Want er waren reeds in 1822 heel wat menschen in Amerika — dus twaalf jaren vóór Ulrum's actie — die beweerden dat er wel degelijk redenen waren om zich af te scheiden.

Het gaat hier om een bladzijde uit de Kerkhistorie van ons Nederlandsche volk in Noord-Amerika, aan velen onbekend. Maar niet zonder invloed op de formatie der huidige Christian Reformed Church, door Ds I. van Delfen op waardige wijze vertegenwoordigd op het Eeuwfeest te Utrecht, de groep waartoe ook schrijver dezes behoort. We doelen hier op het optreden van vier predikanten die in 1822 met hun leider, Prof. Dr. Solomon Froeligh, in den staat New Jersey een nieuwe kerkengroep formeerden die ze den titel gaven: True Reformed Protestant Dutch Church, (Ware Gereformeerde Protestantische Hollandsche Kerk). Reeds voor het Nederlandsch Archief voor Kerkgeschiedenis, deel XIII, in 1917, leverde schrijver dezes een artikel over: „de Afscheiding van de Geref. Holl. Kerk in Noord-Amerika in 1822 in hare wortelen, voorloopters en leiders“. Wij gaan daar nu niet dieper op in, hoewel de genoemde zaken behooren bestudeerd te worden wil men de kerkelijke toestanden in de V.S. recht verstaan. De bovengenoemde vijf predikanten en enkele kerkeraadsleden stelden in het jaar 1822 eene Acte van Afscheiding of Wederkeering op. Daarin noemden zij allereerst de drie bekende kenmerken eener ware kerk: de zuivere prediking des Evangelies; de zuivere bediening der sacramenten; en de uitoefening der kerkelijke discipline in het bestraffen der zonde. Na de vooropstelling hiervan noemden zij hunne beweringen dat de Reformed Church van deze drie kenmerken was afgeweken. En zij eindigden hun opsomming met de volgende verklaring, die vooral in het slot aan Ulrum's Acte doet denken. „Wij ondergeteekenden, predikanten, ouderlingen, en diakenen, bevindende dat ons geduld is uitgeput, en aanschouwende met diep gevoelde droefheid het heerschen van de dwalingen, misdaden en ongeregelde heden boven opgenoemd, en constateerend dat alle mogelijke pogingen aangewend, werden vrijdeld; ook overwegende, wat diepe indruk onze ambtelijke belofte op ons maakte om de leer en tucht der Reformed Church te handhaven, wat het ons ook koste, hebben met algemeene stem besloten om de Kerk terug te brengen tot hare oorspronkelijke zuiverheid, en, te samen met de gemeenten aan onze zorg toevertrouwd, vereenigen wij ons in de verklaring te zijn de Ware Gereformeerde Hollandsche Kerk in de Vereenigde Staten van Amerika. Als regel van geloof en praktijk blijven wij bij al de Standaarden bevestigd en vastgesteld in de Nationale Synode gehouden te Dordrecht in de jaren 1618 en 1619, zonder de geringste verandering, n.l. het Woord Gods, als de hoogste Wet; de Nederlandsche Geloofsbelijdenis; de Canones, de Liturgie; de Heidelbergse Catechismus, en de Regelen van Kerkregering. In welke actie wij niet separeren van, doch blijven de identische Reformed Dutch Church. Voor de rechtvaardigheid en gepastheid van ons optreden en de zuiverheid onzer motieven en intenties beroepen wij ons op het Groot Hoofd der Kerk, en de Onderzoeker aller harten, Zijnen zegen inroepend. Gedaan te Schraalenburgh, 24 Oct. 1822“.

Er waren dus, om op Dr. Blekkink's artikel terug te komen, in Amerika wel menschen die een eeuw geleden achtten dat er oorzaken waren om zich af te scheiden. En dat die menschen maar geen handjevol waren, blijkt o.a. uit het feit dat er ten jare 1834 twee Classes waren, Hackensack en Union, die als Generale Synode samenkwamen. De presentieftst toont aan dat er negen predikanten waren, die met andere ambtsdragers zestien kerken vertegenwoordigden.

Het was contact met enkelen van de leiders dezer „Ware Gereformeerde Protestantische Hollandsche Kerk“, dat sommigen van de Nederlandsche-Amerikanen de overtuiging bracht dat men niet wijzelijk had gehandeld door zich aan te sluiten aan de Reformed Church van ons land. Zij wisten ook wat er in 1849 was gebeurd. Toen de Michigan menschen in dat jaar aarzeling toonden om het aanbod van aansluiting te aanvaarden, verklaarde de bemiddelaar ervan, Ds I. N. Wychoff, dat zij „de meest mogelijke vrijheid hadden om, wanneer zij te eeniger tijd eene kerkelijke verbintenis bevonden te strijden met hun godsdienstigen bloei of genot, ons een broederlijk vaarwel te wenschen, en weder op zichzelf te gaan“. Die „voorwaarde“, zooals onze menschen

in Michigan de verklaring noemden, was een der gronden waarop degenen die tegen de aansluiting bezwaar hadden, dat „broederlijk vaarwel“ uitspraken in het jaar 1857, het geboortjaar der huidige Christian Reformed Church. Men „keerde“ toen, zooals het herhaaldelijk werd gezegd en geschreven, men „keerde“ toen terug tot het in 1849 verlaten standpunt, n.l. dat van een afzonderlijke Kerk. En die Kerk eene voortzetting der Chr. Geref. Kerk van 't oude Vaderland, de kerk der Scheiding van 1834.

„Met die Kerk zijn wij in wezen één, ofschoon de Oceanus ons scheidt“, zoo lezen we op blz. 22 der Notulen der Synode van 1880. In de Notulen der volgende Synode, 1881, lezen wij dat de uitgeleide gemeenten overtuigd waren „van niets anders te begeeren dan terugkeering tot het standpunt waarop de eerste emigranten in dit land waren overgekomen, en oprechte zusterlijke gemeenschap te onderhouden met de Moederkerk in Nederland“. Het was dat besef dat in den loop der jaren de Chr. Geref. Kerk in Amerika telkens leidde tot afvaardiging naar de Nederlandse Synoden, ook na de Vereeniging van 1892, ook al eischte dat heel wat tijd en geld.

En uit dat besef werd ook geboren een hartelijke belangstelling in het mede-vieren van het Eeuwfeest der Scheiding, en het houden van allerlei vergaderingen in allerlei deelen der Christian Reformed Church in de V. S. De meest talrijk bezochte vergadering van dien aard greep plaats op 15 October 1934 in de stad Grand Rapids, ons kerkelijk centrum. Wij weten niet hoevele er in Utrecht waren in het gebouw waarin Dr. Colijn en anderen optraden. Doch bij ons in Grand Rapids waren er bij de 5000 onzer menschen, oud en jong, vergaderd in het nieuwe Civic Auditorium onzer woonplaats. „Loudspeakers“ waren het middel dat elk woord goed werd verstaan tot in de uithoeken van het groote gebouw. Hoe heerlijk en begeistert klonken de oude Hollandsche psalmen die men zong, met name het lievelingslied der afgescheidenen: Ps. 89:8, „Gij tocht, Gij zijt hun roem“. Andere gepaste liederen waren in de taal onzes lands, meer en meer de taal der jongeren. Een rede werd in het Nederlandsch uitgesproken, en, wel zeer gepast, door Ds J. K. van Baalen, een van Ds Brummelkamp's kleinzonen — ook aan de families van Van Velzen en Van Raalte verwant, en dus de aangewezen persoon om te oorenen over de leiders der Afscheiding. Hij schilderde, kort doch krachtig, die leiders als getrouw aan het Woord Gods en de Belijdenis; als getrouw aan de aloude Vaderlandsche Kerk; getrouw tot duren prijs, en ten slotte als ons ten voorbeelde. Dr. C. Bouma sprak over de Reformatie van 1834 en de toekomst, evenzeer een meesterlijke rede, in vloeiend Engelsch uitgesproken. In die taal sprak ook schrijver dezes, en wel over het onderwerp: „De Souvereine Hand Gods in de Afscheiding van 1834“. Daar het wellicht de „Reformatie“ lezers interesseert te weten hoe men in Amerika feestvierde, wordt het wellicht niet onbescheiden geacht dat wij hier zelf mededeelen wat wij ongeveer hebben gesproken op dien feestavond van 15 October.

Wij noemden een zevental zaken die het soevereine van Gods hand duidelijk lieten zien. In de eerste plaats wezen wij op den tijd waarop de Reformatie van 1834 plaatsgreep. Reeds vroeger, zoo deelden wij mede, waren er pogingen aangewend om het gedeeformeerde in de Nederlandsche Kerk te reformeeren. Doch alles te vergeefs. De Classis Amsterdam werd eenvoudig ontbonden verklaard toen zij in 1816 protesteerde. Ds Molenaar werd het zwijgen opgelegd. Het zag er zeer donker uit in Nederland in dien tijd. Tot plotseling en onverwacht het jaar 1834 toonde dat de Heere God zich ontfermde over Zion en medelieden toonde met haar gruis. In de tweede plaats wezen wij op Gods soevereine keuze om eene zuivere, naar Gods Woord Gereformeerde Kerk tot openbaring te brengen in Nederland. Bonaparte had er smalend over gesproken als het bezonkene slib zijner groote rivieren, Schelde, Rijn en Maas. Wat was Nederland in vergelijking met Groot Brittanje? Een veracht volkske, meende men, was het Nederlandsche. Met spot werd er over gesproken niet alleen in de beruchte „Conway Papers“. Sprak men niet van „Dutch courage“ om lafhartigheid te teekenen? Had men niet het rijmpje gemaakt:

„O, the Irish and the Dutch
Don't amount to very much.“

En dan, daar was het veel grootere Duitschland, het land van Luther, oost van Nederland. Zou men niet veelver verwachten dat het licht uit het Oosten zou opdagen? Duitschland vol geleerden zooals met name destijds Schleiermacher? Nog één land dient genoemd: Zwitserland, het land van Calvijn en van Zwingli. Zwitserland, met Genève als geestelijke hoofdstad. Was niet reeds in Zwitserland een reuel ontstaan? Had de Vrije Kerk niet van zich doen spreken? En toch — wat het ware, geijekte, naar Gods Woord gereformeerde betrof, het was-echte Calvinisme, niet in Groot Brittanje, niet in Duitschland, zelfs niet in Zwitserland, zou dat weer herleven, doch

in het kleine Nederland. Dat was een soevereine keuze.

En dat soevereine kwam in de derde plaats uit, zoo beweerden wij, in de keuze van de plaats die de bakermat zou worden van de Reformatie van 1834. Zoo God de Heere in Zijn raad besloten had zich over Zion te ontfermen, welke plaats zou Hij kiezen om de bakermat te worden der gezuiverde Kerk? En Hij koos niet Amsterdam, met vele orthodoxe leeraars, destijds. Niet Den Haag, waar Molenaar woonde. Zelfs niet Leiden, de stad van Schotsman die in 1818 een eerezuil oprichtte tot de glorie der Dordsche Synode. Neen, heel niet uit het hart der natie, het rijke Holland, zou er redding komen. God koos het hooge Noorden van Nederland als bakermat der Afscheiding. „Nederland houdt te Zwolle op“, zegt men soms. Neen, neen. Groningen is daar, benevens Friesland en het trouwe Drente.

En welke plaats in Groningerland? Zeker de hoofdstad, Groningen, de beroemde hoofdstad met hare Universiteit? Neen, niet uit die beroemde hoofdstad zou het licht opgaan, doch „uit Ulrum's kerkgemeente“. Ulrum, in den noord-westelijken uithoek van Groningerland, dicht bij de Lauwerzee. Ulrum, wel een oud plaatsje op twee terpen gebouwd, doch zonder historie. Ulrum, een boerendorp, in de Cock's tijd niet meer dan 2500 inwoners bevattend. Ulrum, in vroeger dagen slechts zeer karig traktement aan leeraars uitkeerende, „sobere jaarwedden“, gelijk Bachiënne ze noemde, ongeveer 450 gulden wellicht. Ulrum, de begeving der kansels, vroeger in de handen, niet van de gemeente maar van den heer van Ulrum, de Baron van In- en Kniphuizen, (Bachiënne, „Kerkelijke Geografie“, IV p. 137).

Dat kleine, vergelene plaatsje, ternauwernood genoemd in de Ned. geografische boeken, dat Nazareth in dien kouden uithoek, in die streek van zeeklei, en van zand en leem gemengd, met een kerkgebouw dat op zijn hoogst 300 toehoorders zou kunnen bevatten, dat werd gekozen als uitgangspunt eener reformatische beweging van zoo grooten omvang als die van 1834, een beweging die haar golven zou doen gaan zels over Zuid-Afrika en Noord-Amerika. Neen, ook dat predikt Gods soevereiniteit.

In de vierde plaats wezen wij op de soevereine hand onzes Gods, beslag leggend op den leider der Reformatie van 1834. Wie was de man dien God zou gebruiken als de Luther van zijn eeuw? Niet Ds Schotsman van Leiden, die een Eerezuil der Synode van Dordrecht had opgericht. Niet Ds Molenaar van Den Haag die een krachtige bazuinstoot had uitgebracht, Nederland tot bekeering oproepend. Niet Bilderdijk de geweldige, de geleerde; niet Da Costa, de Godvreezende bekeerde Israëliet. Niet de edele Graaf C. van Zuylen van Nyevelt in Den Haag, de vriend van Schotsman, die reeds in 1829 had gepubliceerd: „Een gewichtig Woord aan het Nederlandsche volk in deze kommervolle dagen“. Niet zelfs H. P. Scholte, vlug van bevattings, helder van geest, geweldig kanselredenaar, hoofd van „de club van Scholte“. Scholte, die als predikant van Doeveren, Gansoyen en Genderen in Noord-Brabant een „wonder Gods“ werd genoemd, en wiens prediking, vaak voor de vuist weg, een onbeschrijflijken toeloop had en lang zou hebben, zelfs in Amerika.

Neen, God de Heere passeerde al dat hoog en verhevene, en koos een man uit het volk, een man zonder bijzondere gaven, om de leider te zijn, Hendrik de Cock. Verkiezing, soevereine keuze, ja die schittert hierin.

Hij kwam niet uit een van oudsher vroom geslacht. Reeds in 1765 had een Ds Theodorus Gerardus de Cock de Kerk in beroering gebracht door zijne onrechtzinnigheid. Deze was de Cock's eigen oud-oom. De Cock's overgrootvader, Tjaarde, predikant te Midwolda, was tegen de „fijnen“ opgetreden in de dagen van Schortinghuis en diens „Innig Christendom“. Ook Hendrik de Cock's grootvader Regnerus de Cock, predikant, (tot 1806 te Nieuwe Pekela) was de liberale beginselen zijner dagen toegedaan en had zijne kinderen in dien geest opgevoed. De Cock's eigen ouders, Tjaarde de Cock en Jantje de Boer, waren van denzelfden geest. Alleszins godsdienstig, achtingswaardige menschen, doch van de zuivere Gereformeerde leer geheel onkundig. Geen Statenbijbel was in hun huis bekend. Zelfs De Cock zelf, op 12 April 1801 te Veendam geboren en door een Godvreezend catechiseer-meester als Hendrik Nieman onderwezen, was in zijn vroege dagen geestelijk blind. Als wat wij zouden noemen „onbekeerd“ aanvaardde De Cock het leeraarsambt, in 1823, te Eppenhuisen, later in Noordlaren, en ten slotte, in 1829 te Ulrum. Hoe hij ook worstelde om zekerheid te erlangen, boven het gemoedelijk rationalisme zijner dagen, er kwam geen vol licht tot dat in Ulrum, door omgang met Godvreezende eenvoudige liederen en het lezen van Calvijn's „Instituut“, tot zoover geheel aan hem onbekend, het licht opging in zijne donkere ziel en hij vrede vond juist in de leer van soevereine genade. Ja, inderdaad, God sovereen, ook in de keuze van den man Zijns Raads, Hendrik de Cock, een eenvoudig dorpspredikant, doch dierbaar in Gods oog.

Wij vreezen te lang te worden in dit verslag

onzer rede, dat wij op zwakke vromen te maken om groote te doen. Ten slotte die Gods s bracht, on zegeningen, Wij zullen wij meener ons hartel van het E Nederland

PI

Het slot v Prof. Greijd Jrg. no. 37)

Dat kat Onze B el over de v over de w is. En no inzake b weinig Zij oorde drie veru de ware reine pre bruikt de Christus bruikt we men zich werpende Jezus Ch Onze B noodig. D maar gen ven word dat in de als eise praktij predik genoeg bedien danige s dend hee voor Zijn vigen? hare v ten me belove sacramen van zi plaats z ijke tuel zonden waarloos den, om te werpei des Heer Kerk? I en 1886 het Woo aldus no er nog a naar het gen, die voor het eene the zich a (ijk, ke verwe Word z Kerk n houdet te orken Nu zo vrijstaan den eis samenst Gods W ingezien tevreden klaring onze B Dat ki wij aan van de ateller o ning gel de pau niet u wezen. I neer om hadden, noemt, i sche ke Woord? belijden en die concilie drukkin een n princ Room: tijken „Waari weest?

en soevereine

derde plaats
keuze van de
orden van de
Heere in Zijn
te ontfemen,
de bakermat
Hij koos niet
taars, destijds
woonde. Zelfs
n die in 1818
der Dordsche
art der natie,
komen. God
and als baker-
judt te Zwolle
Groningen is
ouwe Drente,
erland? Zeker
nde hoofdstad
die beroemde
1, doch „uit
in den noord-
land, dicht bij
id plaatsje op
istorie. Ulrum,
niet meer dan
vroeger dagen
leeraars uit-
lijk Bachienne
ellicht. Ulrum,
in de handen,
den heer van
dphuizen, (Ba-
p. 137).
ternauwernood
e boeken, dat
n die streek van
engd, met een
00 toehoorders
skozen als uit-
beweging van
1834, een be-
gaan zelfs over
een, ook dat

de soevereine
p den leiders
s de man dien
van zijn eeuw?
le een Eerezuil
opgericht. Niet
een krachtige
erland tot be-
de geweldige,
dvreezende be-
af G. van Zuy-
de vriend van
I gepubliceerd:
Nederlandse
Niet zelfs H. P.
van geest, ge-
„de club van
van Doeveren,
d-Brabant een
wiens prediking,
hrijflijken toe-
lfs in Amerika.
al dat hooge
uit het volk,
om de leider
ding, soevereine

sher vroom ge-
Ds Theodorus
oering gebracht
was de Cock's
vader, Tjaarde,
de „fijnen“ op-
nghuis en diens
drik de Cock's
dikant, (tot 1806
beginselen zijner
inderen in dien
ouders, Tjaarde
van denzelfden
ehlingswaardige
reformeerde leer
kel was in hun
op 12 April 1801
en Godvreezend
Nieman onder-
geestelijk blind
nbekeerd“ aan-
nbt, in 1823, te
a, en ten slotte,
k worstelde om
emoedelijk ratio-
geen vol licht
et Godvreezende
an Calvijn's „In-
m onbekend, het
iel en hij vrede
reine genade. Ja,
n de keuze van
e Cock, een een-
erbaar in Gods
n in dit verslag

onzer rede. Waarom wij slechts kort opnoemen dat wij op Gods soevereine hand wezen die op zwakke vrouwen werd gelegd om haar tot heldinnen te maken, en een eenvoudig volk gebruikte om groote dingen voor God en de zaak van God te doen.

Ten slotte wezen wij op de schoone erfenis die Gods soevereine hand ons, ook in Amerika, bracht, ons verrijkend met allerlei geestelijke zegeningen, waarvan wij een achttal opsomden. Wij zullen het echter hierbij maar laten, daar wij meenen een proefje te hebben geleverd van ons hartelijk medevieren in het verre Amerika, van het Eeuwfeest der Reformatie van 1834 in Nederland.

HENRY BEETS.

Kenmerken der valsche kerk.

Het slot van het verleden week begonnen artikel van Prof. Greijdanus („Friesch Kerkblad“, 13 Juli 1917, 11e Jrg. no. 37) volgt hier:

Dat kan ook nog uit twee andere feiten blijken. Onze Belijdenis spreekt toch in Art. 29 niet alleen over de valsche kerk en hare kenmerken, maar ook over de ware kerk, en waaraan deze te onderkennen is. En noemt zij dan enkel eene officiële uitspraak inzake belijdenisschriften? Integendeel, aan zoo weinig heeft zij blijkbaar niet genoeg. Zij oordeelt, dat er meer nodig is. Zij wijst zelfs op drie vereischen. Zij schrijft: „De merkteekenen, om de ware kerk te kennen, zijn deze: zoo de Kerk de reine predikatie des Evangelies oefent; indien zij gebruikt de reine bediening der Sacramenten, gelijk ze Christus ingesteld heeft; zoo de kerkelijke tucht gebruikt wordt, om de zonden te straffen. Kortelijk, zoo men zich aanstelt naar het zuivere Woord Gods, verwerpende alle dingen, die daar tegen zijn, houdende Jezus Christus voor het eenige Hoofd“.

Onze Belijdenis acht dus betrekkelijk vele zaken noodig. De reine predikatie des Evangelies moet niet maar genoemd, of hij officiële betuiging voorgeschreven worden, maar zij moet geëfend worden. Heeft dat in de „Herv. Kerk“ overal plaats? Onze Belijdenis eischt niet slechts theorie, maar vordert praktijk. Voorts is de oefening van de reine predikatie des Evangelies volgens haar niet genoegzaam: ook moet daarbij komen de reine bediening der Sacramenten; eene zoodanige sacramentsbediening als Christus die verordend heeft. En hoe heeft Hij die ingesteld? Alleen voor Zijne geloovigen, of ook voor de ongeloovigen? Mag nu in de „Herv. Kerk“ volgens hare verordeningen, welke hare predikanten met handteekening hebben moeten beloven te zullen opvolgen, iemand van de sacramentsgenieting geweerd worden op grond van zijn gebleken ongelooft? In de derde plaats zegt onze Belijdenis, dat gebruik der kerkelijke tucht plaats behoort te hebben, en wel om de zonden te straffen. Die tucht mag dus niet verwaarloosd worden. En zij moet niet aangewend worden, om wie handelen willen naar Gods Woord, uit te werpen, doch om tegen te gaan, wat met het woord des Heeren in strijd is. Geschiedt dat in de „Herv. Kerk“? En is dienovereenkomstig gehandeld in 1834 en 1886 tegenover strijders voor en loochenaars van het Woord Gods? Bovendien acht onze belijdenis aldus nog niet genoeg gezegd te hebben. Waarom zij er nog aan toevoegt: „Kortelijk, zoo men zich aanstelt naar het zuivere Woord Gods, verwerpende alle dingen, die daar tegen zijn, houdende Jezus Christus voor het eenige Hoofd“. Wederom dus maar niet enkel eene theoretische verklaring geëischt, doch: dat men zich aanstelt. Ook op de daad, op de praktijk, komt het aan. En daarbij schrijft zij nog: verwerpende alle dingen, die tegen Gods Woord zijn, om Christus als het eenige hoofd Zijner Kerk niet enkel eens te noemen, maar er voor te houden; d.w.z. ook daadwerkelijk als zoodanig te erkennen.

Nu zou het aan de „Waarheidsvriend“ natuurlijk vrijstaan, om te oordeelen, dat onze Belijdenis in den eisch van dit alles fout gaat. Doch over de samenstemming van onze Belijdenis in dezen met Gods Woord gaat het thans niet. Wanneer nu maar ingezien wordt, dat de „Waarheidsvriend“ met hare lezendenheid enkel met eene mogelijke officiële verklaring niet in overeenstemming is met onze Belijdenis, Art. 29.

Dat kunnen wij vervolgens ook nog zien, wanneer wij aan de Roomsche kerk denken. Bij de tekening van de valsche kerk heeft onze Belijdenis opsteller ook wel bepaald met de Roomsche kerk rekening gehouden: en daarmede wordt ook inzonderheid de pauselijke hiërarchie als valsche kerk, ofschoon niet uitdrukkelijk genoemd, toch duidelijk aangegeven. Zou dat echter zoo hebben kunnen zijn, wanneer onze Vaders met zoo weinig genoege genomen hadden, als de „Waarheidsvriend“, om, wat zich kerk noemt, als ware kerk te erkennen? Erkent de Roomsche kerk niet officieel de Heilige Schrift als Gods Woord? Heeft ook zij niet de Apostolische geloofsbelijdenis (de 12 Artt.) en de belijdenis van Nicea, en die van Athanasius, en de verklaringen van de concilies van 431, 451 enz. officieel aanvaard als uitdrukking ook van haar geloof? En ligt in dat een met het ander niet opgesloten de principiële veroordeeling van alle Roomschedwalingen en verkeerde praktijken? Ware dan naar de redeneering van de „Waarheidsvriend“ breuke met Rome wel noodig geweest? Moet de Hervorming dan niet veroordeeld

worden? Onze Vaders echter, die onze Belijdenis hebben opgesteld, en het eerst haar aanvaard, hebben zoo niet gedacht, noch gehandeld. Onze Belijdenis leert ons andere dingen, dan de „Waarheidsvriend“ ons zou willen doen gelooven.

Kort samenvattende wat boven geschreven werd, verkrijgen wij dus: wat de „Waarheidsvriend“ als een feit wilde doen gelooven, is geen feit. Hare bewering klopt in dezen niet op de werkelijkheid.

En indien ook juist ware, wat de „Waarheidsvriend“ ter zake van de officiële erkenning der belijdenisschriften in de „Ned. Herv. Kerk“ beweerde, dan nog gingen de gevolgtrekkingen, welke zij er uit afleidt, niet op, wanneer wij rekenen met onze belijdenis, Art. 29: daarmede zijn zij niet overeenkomstig. De woorden zelve van die belijdenis kunnen het duidelijk doen zien, zoowel betreffende hetgeen zij zegt van de valsche kerk, als wat zij van de ware kerk in het licht stelt. En ook blijkt het, wanneer wij bedenken, dat onze Belijdenis bepaald ook de Roomsche kerk met hare hiërarchie veroordeelt, hoewel deze toch officieel nog wel de Heilige Schrift als Gods Woord, en meerdere belijdenissen der Kerk als ook hare belijdenissen aanvaardt, terwijl toch onze Vaders niettemin braken met de Roomsche kerk, en zij de pauselijke hiërarchie verwierpen.

De Veenhofs conclusies inzake Prof. Hattjema.

In „Ons Kerkblad“ komt de Veenhof thans tot conclusies:

Na het onderzoek van het eigenaardig karakter van de groote murmureering der Israëlieten bij Kades en de beteekenis ervan zooals die in de Heilige Schrift zelf wordt gegeven, willen we tot enkele conclusies trachten te komen.

a. Uit het gevondene is in de eerste plaats duidelijk, dat het door en door valsche is een parallel te trekken tusschen Israël en de nederlandsche „natie“ met dien verstande, dat het nederlandsche volk het „Israël van den nieuwen dag“ zou zijn. Er is geen „natie des verbonds“ meer. Die is verdwenen met het groote Pinksterfeest. Wil men spreken van een „Israël van den nieuwen dag“ dan kan men dat doen mits men daaronder verstaat de gansche kerk des Heeren, verspreid over de geheele aarde. Num. XIV voorstelt dit groote gebeuren reeds. Het grijpt vooruit op de groote wending, die er in de heilshistorie op den Pinksterdag zal plaatsgrijpen. Dr. Hoedemakers wees daar dan ook op in z'n citaat van de vorige week. Het „volk des Heeren“ is „in“ alle volkeren der wereld en maakt een kloof dwars door de volken heen. Nationaal gezien is de kerk altijd een „volksdeel“. Een natie is iets, dat voortkomt uit den natuurlijken loop der geschiedenis, ze is uit en van de „aarde“. De kerk is werk der herschepping, gefundeerd in de verkiezing.

b. 't Is verder uiterst bedenkelijk een vergelijking te trekken tusschen Mozes en een of anderen persoon uit de nieuwe bediening. Krachtens het volkomen eigensoortige van Israëls volk, was ook de positie van Mozes een volkomen eenige. Er is een duplicaat van Mozes te vinden in de historie. Hij was „middelaar“ en is zoo vervuld in Christus. Wil men toch vergelijken, dan zal men een scherp omlijnd „punt van vergelijking“ moeten kiezen. Men kan hem dan met anderen vergelijken of liever: anderen met hem, b.v. in de trouw en de zuiverheid waarmee hij zijn ambt bediende. Zet men hem dan en zoo naast de Cock, is de overeenkomst treffend. Want de Cock is zeer trouw geweest in zijn ambt. Hij heeft zijn leven daarin verteerd. 't Eenige wat men op hem zou kunnen aanmerken is, dat hij zich negen maanden lang liet ophouden in de vervulling van zijn goddelijke opdracht. Toen men (wie dat dan ook moge geweest zijn) hem belemmerde in zijn ambtswerk, had hij dóór mogen zetten. 't Ambt, dat God op hem had gelegd, kon en mocht niemand in zijn werking tegenhouden. Vergelijkt men de „hogere besturen“ met Mozes, dan treft fel en bijtend de bijna volkomen tegenstelling. Die „hogere besturen“ hadden als zoodanig geen ambt. Het feit, dat ze „besturen“ vormden zegt dat reeds overduidelijk. Waar zoo'n „bestuur“ is, is het ambt verloochend. Maar nog meer en feller waren hun daden een verloochening van ieder zuiver ambt. Ze knoelden en waren opzettelijk dubbelzinnig en haatten de kinderen Gods, bevorderden zelfs opzettelijk hun vervolging.

Critiek op het gebed, „dat Christus ons geleerd heeft“.

De heer H. Algra schrijft in „Leeuw. Kerkbode“:

Vrijzinnige predikanten laten een enkele maal de zedde bede weg, als zij het Onze Vader bidden. Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den booze. Zij motiveeren dit dan met het argument, dat het onwaardig jegens God is, de mogelijkheid aan te nemen, dat Hij ons in verzoeking zou leiden.

Ook komt het voor, dat het tweede lid van deze bede een verbetering moet ondergaan, door den duivel er uit te verwijderen. Dan wordt het niet: verlos ons van den booze, maar verlos ons van het booze.

De nieuwste correctie is nu aangebracht in een morgenwijding, uitgezonden door de N.C.R.V. De predikant der Geref. Kerken in H. V. die deze morgenwijding leidde, trachtte den Heere Jezus aldus te verbeteren: Bewaar ons in de verzoeking en verlos ons van den booze.

Zulke dingen moest men niet doen. Wie van oordeel is, dat het voorbeeld, dat de Heere Jezus ons gegeven heeft, voor verbetering vatbaar is, doet beter, het Onze Vader heeltemaal niet meer te bidden.

Het Onze Vader heeft voor ons bijzondere beteekenis, zoolang wij daarin zien het volmaakte voorbeeld voor ons bidden. Vindt men het als voorbeeld niet in alle deelen geschikt meer, laat men er dan afligven.

Van Jan Pierewiet, en van den goeden mensch, en van dat men zich verblijden moet over de eenheid.

De heer H. Algra schrijft in „Leeuw. Kerkbode“ onder den titel: „Jan Pierewiet“:

Deze luchtige titel heb ik niet verzonnen. Hij valt in een Kerkbode ook haast uit den toon. Maar het is de titel van een zeer merkwaardig boekje met liederen. Deze liederenbundel is uitgegeven in samenwerking met de Nederlandsche jeugdherbergcentrale. Men weet, dat in den laatsten tijd er naar gestreefd wordt, ons land te overdekken met een net van jeugdherbergen, waar onze trekkende jeugd een goedkoop onderdak kan krijgen. Onze Gereformeerde jeugdorganisaties hebben tegen deze jeugdherbergen bezwaren ontwikkeld. Omdat de zucht tot ongebreideld en weinig gecontroleerd zwerven er door wordt bevorderd. Maar vooral om de in deze beweging heerschende neutrale sfeer.

Men is echter ten opzichte van die neutraliteit op een geheel ander standpunt gekomen dan vroeger. Voorheen meende men dat neutraal beteekende: zwijgen over alles wat verdeelt. Dan daalde men al heel spoedig af tot het pell van een goedkoop advertentieblad, de bokkekrante, zeggen ze in 't Noorden van Friesland.

Tegenwoordig denkt men daar anders over. Verstaat men onder neutraliteit: geef alle richtingen een plaats. Zet de Bijbel en de Koran bij wijze van spreken naast elkaar. Dat soort neutraliteit vinden we ook in de officiële liederenbundel van de Nederlandsche jeugdherbergen, getiteld Jan Pierewiet.

Wij vinden er oude bekenden in. Wilt heden nu treden, en: O Heer die daar des hemels tente spreidt. Ook het oude Wilhelmus, (dat de socialisten niet mee mogen zingen)!

En deze liederen worden weer gevolgd door daverende opstandige liederen van de A. J. C., hol en bombastisch, zooals dit lied, dat de roode jongens en meisjes zingen:

Brijzelt het juk der tyrannen,
Dat u sinds jaren bezwaart

(laat ons niet overdrijven,
je bent pas zestien. H. A.)

Zwenkt onze bloedroode vanden
Over een schoonere aard.

Over die bloedroode vlaggen van de jonge socialist staat er nog al heel wat in dit bundeltje:

Beurt onze vlaggen boven 't hoofd!
Zij komen, rood als fonkelend bloed;
Verkonden, wat ons hart gelooft:
De mensch is goed! De mensch is goed!

In Jan Pierewiet staan deze versjes door elkaar. Om te voorkomen, dat de Gereformeerde jongens alleen zouden zingen 't Wilhelmus en Valerius' liederen en de roode kinderen alleen zouden jubelen over hun bloedroode vlaggen. Dat is geen kwaad vermoeden van mij. Het staat in het boekje: „Om te voorkomen, dat er menschen zouden zijn, die zich uitsluitend tot de een of andere rubriek Treklideren of Strijdlideren zouden bepalen, is er gezocht naar een indeeling, waarin de liederen in een bonte rij opeen zouden volgen“. En de inleiding eindigt met de opwekking: Nu jongens zing ze — allemaal!

De ideale bezoeker van de jeugdherberg is dus voortaan de zanger, die het Wilhelmus en de roode strijdlideren even geestdriftig zingt. Het lijkt mij gewenscht, dat de jeugdherbergen nu voortaan ook zorgen voor een neutraal menu: hutapot!

Nationaal-socialistische wijsheid.

De nationaal-socialist Dinter sprak in Berlijn. De „N.R.C.“ vertelt ervan:

Dinter behandelde de vraag: waarom is de kerk van ons volk ontvreemd.

Het antwoord op deze vraag, zeide Dinter, is zeer eenvoudig: omdat er geen waarachtig christelijke kerk bestaat. Er bestaat alleen een Roomsche-joodsche kerk en een evangelisch-joodsche kerk.

De eerste, die het ware christendom heeft verjoord is rabbi Paulus geweest. Deze heeft de begrippen zonde en genade ontleend aan het oude testament op het zuivere christendom geënt, terwijl daarvan in de evangeliën niets komt. Voorts heeft Paulus gesproken van het avondmaal als sacrament. Dit is een echt joodsch begrip gelijk ook de andere sacramenten, waarvan Jezus in het geheel niet gewaagt. Paulus heeft overigens ook een hemel uitgevonden, waarin de gebraden duiven den zaligen in den mond vliegen en Paulus noemt de aldaar heerschende werkloosheid zaligheid. Deze voorstelling van een dergelijk hemelrijk is echt joodsch.

Het beste bewijs dat Christus arisch was is dit, dat hij liefde gepredikt heeft tot den evenmenschen, liefde tot den evenmenschen echter is arisch. Christus is het geweest, die voor het eerst de stelling heeft geponeerd: Der Gemeinnutz geht vor Eigennutz en is aldus te beschouwen als de eerste nationaal-socialist. Het nationaal-socialisme heeft te meer reden om Christus voor zich op te eischen, omdat deze ook de grootste anti-semiet is geweest.